

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні Вченої ради
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
від 31.08.2015 року

протокол № 1

Голова Вченої ради

B.V. Молодиченко

ПОЛОЖЕННЯ

№ 189

**про науково - дослідний інститут біорізноманіття наземних та водних
екосистем України при Мелітопольському державному педагогічному
університеті імені Богдана Хмельницького**

1. Загальні положення

1.1. Науково-дослідний інститут біорізноманіття наземних та водних екосистем України (далі – НДІ), є структурним підрозділом Мелітопольського педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (далі – Університет), який утворено наказом Міністерства освіти України № 2 від 03.01.1997 року. НДІ виконує науково-дослідні та інші види робіт, які відповідають головним напрямкам його встановленої наукової діяльності, окреслених в Положеннях про НДІ, затверджених Міністерством освіти України 14.01.1997 року, ректором МДПУ 10.01.1997 року та 12.02.2007 року.

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», інших чинних нормативно-правових актів, Статуту університету.

1.3. Зміни та уточнення головних напрямків діяльності НДІ проводяться на основі узгодження з ректором університету на основі відповідних наказів та цього Положення.

1.4. НДІ є також структурним науковим підрозділом Наукового-навчального центру «Біорізноманіття» при Мелітопольському педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

2. Мета, основні завдання та принципи діяльності

2.1. НДІ здійснює свою діяльність з метою:

2.1.1. Виконання спільних наукових та науково-практичних розробок Національної Академії наук України та Міністерства освіти і науки України, присвячених вивченю та вирішенню проблем біорізноманіття на півдні України, найважливішому у Східній Європі Азово-Чорноморському екологічному коридорі;

2.1.2. Прискорення використання результатів наукових досліджень зацікавленими міністерствами та відомствами України, та їх пріоритетне впровадження у практику;

2.1.3. Об'єднання зусиль фахівців окремих Інститутів Національної Академії наук України та вузів Міністерства освіти і науки України щодо виконання важливіших завдань з проблем біорізноманіття;

2.1.4. Зростання загального наукового рівня та рівня практичної цінності наукових досліджень;

2.1.5. Підвищення рівня підготовки студентів-біологів та екологів вузів регіону, створення умов для підготовки фахівців вищої кваліфікації.

2.2. Головні напрямки наукової діяльності НДІ:

2.2.1. Здійснення фундаментальних та прикладних досліджень, що пов'язані з вивченням біологічного різноманіття та стану навколошнього природного середовища, проведення моніторингових досліджень наземних та водних екосистем на території України.

2.2.2. Дослідження сучасного стану і розповсюдження представників фауни і флори, проведення робіт щодо створення кадастру.

2.2.3. Вивчення та моніторинг орнітологічної обстановки в Азово-Чорноморському екологічному коридорі, вивчення міграційних шляхів, гніздування та зимівель птахів і розробка науково-практичних рекомендацій щодо охорони та використання окремих видів, розробка короткотермінових та довготермінових прогнозів орнітологічної обстановки на території півдня

України для зацікавлених відомств, моніторинг та менеджмент водно–болотних угідь з метою їх охорони.

2.2.4. Проведення наукової експертизи з питань: впливу різноманітних антропогенних чинників на стан фауністичного різноманіття, прогноз розвитку фауністичних комплексів в залежності від дії тих чи інших факторів, зменшення можливих негативних наслідків діяльності людини на фауну певних регіонів, регуляції шкідливих видів тварин та видів - вселенців, приваблення корисних видів тварин, підготовки наукових обґрунтувань на створення нових та розширення площ існуючих об'єктів природно-заповідного фонду України, проведення планової ревізії фауни існуючих об'єктів природно-заповідного фонду, проведення мисливського впорядкування, організації нових мисливських господарств та ревізії існуючих, вилучення земель під будівництво комунікацій (шляхів, мостів, гребель, трубопроводів, тощо), інших господарських об'єктів та житлових будинків.

2.2.5. Вивчення трансконтинентальних та регіональних міграцій навколоводних птахів і розробка наукових рекомендацій з охорони місць їх перебування в Україні, а також в окремих регіонах Європи, Азії і Африки.

2.2.6. Інвентаризація, визначення засобів охорони та управління водно-болотними угіддями України, які мають міжнародне та національне значення.

2.2.7. Дослідження та наукове обґрунтування створення природоохоронних територій та зон рекреації України, місцевих та регіональних екологічних мереж.

2.2.8. Розробка моделей екологічного стану природних територій на Чорноморському узбережжі України відповідно до службової декларації про захист Чорного моря, підписаної країнами Чорноморського регіону.

2.2.9. Надання експертних висновків, щодо будівництва технічних споруд, які потенційно загрожують хребетним тваринам та місцям їх мешкання (вітрові електростанції, лінії електропередачі, телекомунікаційні вежі, тощо).

2.2.10. Оцінка загроз від життєдіяльності хребетних тварин господарству (рибному, агропромисловому, лісовому і т.і.), життю та здоров'ю людей.

2.2.11. Проведення робіт, пов'язаних з пропагандою екологічних та природоохоронних знань серед школярів, студентів та широких верст населення.

2.3. Головні напрямки іншої діяльності:

2.3.1. Участь у впровадженні результатів наукових досліджень і розробок у народне господарство і у систему вищої освіти України.

2.3.2. Здійснення тісного зв'язку фундаментальних та прикладних досліджень з навчально-виховним процесом шляхом широкого залучення викладачів, аспірантів, студентів і магістрантів до науково-дослідної роботи, яка виконується НДІ.

2.3.3. Об'єднання зусиль фахівців окремих Інститутів Національної Академії наук України та вузів Міністерства освіти і науки України щодо виконання важливіших завдань з проблем гідробіології, іхтіології, орнітології.

2.3.4. Підтримка існуючих та формування нових наукових шкіл для розвитку наукового потенціалу Інституту зоології імені І.І.Шмальгаузена та Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

2.3.5. Підтримка наукових досліджень молодих учених та залучення до науково-дослідної роботи обдарованих студентів, магістрантів, аспірантів університету.

2.3.6. Забезпечення розвитку нових, прогресивних форм наукового співробітництва із закордонними і вітчизняними науковими колективами академічної та галузевої науки з метою спільноговирішення найважливіших наукових завдань, використання наукових розробок у галузі природничих наук.

2.3.7. Підготовка наукових кадрів, в тому числі через аспірантуру університету, підвищення наукової кваліфікації професорсько-викладацького складу університету.

2.3.8. Участь у модернізації та оновленні бази наукових приладів, обладнання та ефективне їх використання.

2.3.9. Участь в організації інформаційної та видавничої діяльності орнітологічної станції та університету шляхом публікацій періодичних видань, публікацій результатів досліджень, наукових доповідей, проведенні наукових конференцій.

3. Науково-організаційні структури та керівництво науково-дослідним інститутом

3.1. Для вирішення наукових завдань НДІ має структурні наукові підрозділи. Безпосередньо структура НДІ розробляється і змінюється відповідно до затверджених головних напрямків науково-дослідних та інших видів робіт директором НДІ і затвержується ректором університету. В необхідних випадках у структурі НДІ можуть бути організовані в установленому порядку філіали НДІ і тимчасові тематичні групи.

3.2. Загальне керівництво діяльністю НДІ здійснює ректор університету.

3.3. Безпосереднє керівництво діяльністю НДІ здійснює директор, який призначається на посаду та звільняється з посади наказом ректора університету. На посаду директора, як правило, призначається доктор наук або кандидат наук з ряду провідних вчених.

3.4. Директор НДІ має право:

3.4.1. Видавати накази по НДІ.

3.4.2. Використовувати печатку університету у випадках, пов'язаних з науковою діяльністю НДІ за окремим погодженням ректора.

3.4.3. Розпоряджатися коштами та іншими матеріальними засобами фонду розвитку НДІ за погодженням з ректором університету.

3.5. Директор керує НДІ на основі єдиноначальності і несе відповідальність за діяльність НДІ перед ректором університету та Міністерством освіти і науки України. Директор НДІ:

3.5.1. Здійснює керівництво роботою НДІ і забезпечує дотримання законності і трудової дисципліни у діяльності НДІ.

3.5.2. Керує, відповідно до розпоряджень та постанов Міністерства освіти і науки України, наказів і розпоряджень ректора університету, плану підготовки наукових кадрів, плану фінансування і матеріально-технічного забезпечення та інших планів, роботою НДІ.

3.5.3. Розробляє та подає на затвердження ректору університету проекти планів стосовно діяльності НДІ.

3.5.4. Планує річне фінансування НДІ згідно джерел, вказаних в пп. 4.3.

3.5.5. Організовує координацію наукової діяльності НДІ з іншими науковими установами, а також з відповідними факультетами, кафедрами та іншими науковими структурними підрозділами університету і здійснює контроль за виконанням плану науково-дослідних робіт в НДІ.

3.6. До структури НДІ входять:

3.6.1. Заступники директора НДІ, які призначаються наказом ректора університету за рекомендацією директора НДІ, їх обов'язки визначаються директором НДІ.

3.6.2. Вчений секретар, який призначається наказом ректора університету за рекомендацією директора НДІ, його обов'язки визначаються директором НДІ.

3.7. Завідуючий підрозділом НДІ здійснює організацію і керівництво діяльністю за відповідним напрямком роботи, щодо складання і виконання плану науково-дослідних робіт, відповідає за якість і термін досліджень, які проводяться, виконання Правил внутрішнього трудового розпорядку і трудової дисципліни, бере безпосередню участь у науковій роботі, сприяє впровадженню результатів досліджень, які інтегруються у навчальний процес.

3.8. Рада НДІ:

3.8.1. Рада НДІ є дорадчим органом при директорі НДІ і створюється у складі директора, заступників директора, вченого секретаря, завідуючих відділами і лабораторіями, провідних вчених НДІ та відповідних факультетів університету, представників виборного органу первинної профспілкової організації університету.

3.8.2. Персональний склад ради НДІ затвержується директором НДІ.

3.8.3. Головою ради НДІ є директор НДІ, а за його відсутності - заступник директора з наукової роботи; вченим секретарем - вчений секретар НДІ.

3.8.4. Рішення ради НДІ вступають у силу після затвердження їх директором НДІ. Рада НДІ:

1) обговорює і приймає основні напрямки і плани наукової діяльності НДІ;

2) розглядає представлені до друку наукові праці співробітників НДІ та планові роботи співпрацівників, звіти про результати наукової діяльності підрозділів НДІ.

3) висуває видатні наукові праці, наукові відкриття та винаходи для присудження премій і подає в установленому порядку пропозиції про присвоєння звання науковим співробітникам НДІ;

3.8.5. Рада НДІ є лігитивною, якщо на засіданні присутні не менше половини її складу. Рішення вважаються прийнятими, якщо за них голосувало відкритим або таємним голосуванням не менше 50% членів вченого ради, що брали участь у засіданні.

3.9. Права НДІ при вузі:

3.9.1. Права, які належать НДІ здійснюються директором, згідно з установленим розподілом обов'язків, іншими посадовими особами НДІ, а у випадках, що передбачені чинним законодавством - з урахуванням точки зору первинної профспілкової організації університету і трудового колективу.

3.9.2. НДІ розробляє та затверджує на Раді НДІ за погодженням з ректором університету річні та багаторічні плани науково-дослідної роботи, плани підготовки наукових кадрів і, у разі необхідності, плани інших видів робіт.

3.10. НДІ має право:

3.10.1. Визначати в межах затвердженого МОНУ кошторису розміри витрат за його статтями.

3.10.2. За згодою з ректором університету розробляти, вносити зміни до штатного розпису, який затверджено МОНУ. Штатний розпис підрозділів формується їх керівниками, виходячи з фінансових можливостей тем.

3.10.3. На основі чинного законодавства змінювати та затверджувати оклади працівникам НДІ за установленою схемою посадових окладів у межах встановленого річного фонду заробітної плати.

3.10.4. Згідно з діючим тарифно-кваліфікаційним довідником установлювати умови оплати праці, встановлювати і надавати розряди робіт працівникам.

3.10.5. Відповідно до Положення про преміювання співробітників, педагогічних і науково-педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького встановлювати для інженерно-технічних працівників показники, умови та розміри преміювання.

3.10.6. Встановлювати тимчасові або, відповідно виробничої необхідності, індивідуальні графіки роботи, згідно існуючих загальноприйнятих сум робочих годин на тиждень і впроваджувати сумарний облік робочого часу працівників, де неможливо встановити нормований робочий день.

3.10.7. У межах запланованого фонду заробітної плати дозволити в установленому порядку у випадку доцільності поєднання з оплатою кількох професій працівників, встановлювати додаткову оплату працівникам НДІ у відповідності з законодавством у зв'язку з пріоритетністю або важливістю наукового напрямку чи етапу дослідження.

3.10.8. Здійснення заходів, які згадані у пп. 3.10.6. - 3.10.7 впроваджуються директором НДІ в межах фонду заробітної плати НДІ за узгодженням з профспілковим комітетом університету.

3.10.9. У вільний від основної роботи час працівники НДІ, за їх згодою та згодою директора НДІ, можуть виконувати учебове навантаження на факультетах університету на умовах погодинної оплати та за сумісництвом.

4. Фінансування

4.1 З метою забезпечення реалізації завдань та виконання функцій НДІ за ним закріплюються приміщення, обладнання та інше майно університету.

Працівники НДІ мають право використовувати закріплене майно виключно для досягнення основних цілей діяльності підрозділу.

Відповідальність за приймання, використання, зберігання та видачу матеріальних цінностей покладається на матеріально відповідальних осіб НДІ, що призначаються наказом ректора.

4.2. НДІ через відповідні служби університету здійснює капітальне будівництво, реконструкцію, технічне переобладнання і капітальний ремонт основних фондів за договорами підряду або безпосередньо господарським способом.

4.3. Кошти НДІ складаються із:

4.3.1. Асигнування з державного бюджету.

4.3.2. Кошти, які надходять за договорами для виконання науково-дослідних і інших видів робіт.

4.3.3. Кошти, які надходять на виконання конкурсних держбюджетних тем Міністерства освіти і науки України, грантів або прямих відрахувань від спонсорів.

4.4. Для стимулування науково-технічних розробок та розвитку НДІ передбачається формування фонду з відрахувань (до 10 відсотків) від коштів господарських договорів, а також за рахунок коштів перерахованих в п. 4.3.2.-4.3.3., в яких передбачене таке відрахування.

4.5. Фонд розвитку НДІ використовується, як додаткове джерело фінансування капітальних вкладів, придбання наукового обладнання, пристрій, матеріалів та фінансування інших заходів для безперервного технічного постачання та покращення якості роботи, а також для стимулування праці окремих співпрацівників НДІ і підтримання перспективних наукових шкіл. Невикористані рештки цього фонду переходять на наступний рік (виключно для фінансування розвитку та заходів НДІ).

4.6. Кошти НДІ зберігаються на відкритих реєстраційних рахунках університету за коштами загального та спеціального фонду державного бюджету, відкритих в органах Державної казначейської служби України.

4.7. Бухгалтерський облік та фінансова звітність НДІ здійснюється відповідальним працівником бухгалтерії університету.

4.8. Перевірка діяльності та фінансово-господарська ревізія НДІ проводиться в установленому порядку.

5. Планування, організація і облік

5.1. НДІ проводить наукові дослідження у контакті з іншими структурними підрозділами університету, з науковими установами Національної Академії наук України, Міністерством екології та природних ресурсів України, іншими ВНЗ. В разі необхідності НДІ бере участь у створенні інших міжвідомчих структур.

5.2. Штатний розпис НДІ формується за рахунок бюджетних ставок університету для створення і роботи наукових шкіл і за рахунок бюджетного конкурсного фінансування фундаментальних та прикладних розробок, іншого конкурсного фінансування науково-дослідних робіт Міністерством освіти і науки України, а також закріплених за НДІ співпрацівників інших закладів, які входять до складу міжвідомчих підрозділів.

5.3. НДІ з дозволу ректора університету залучає до керівництва і проведення досліджень науково-педагогічних працівників кафедр університету. Наукові дослідження, що виконуються в НДІ викладачами університету, включаються до їх індивідуальних планів роботи. Виконання таких досліджень здійснюється в межах робочого дня без додаткової оплати.

5.3. У випадках постійної науково-дослідної роботи викладачів університету у складі провідних наукових шкіл, навчальне навантаження таких викладачів на підставі клопотання директора НДІ, скорочується наказом ректора до 30 відсотків від середньорічної кількості годин викладачів університету.

5.4. НДІ з дозволу ректора університету залучає науково-педагогічних працівників до виконання господарських досліджень та таких, які здійснюються за рахунок прямого фінансування Міністерством освіти і науки України, іншого держбюджетного фінансування, урядових грантів та ін.

5.5. НДІ надає науково-методичну допомогу кафедрам та іншим структурним підрозділам університету у проведенні відповідних наукових досліджень за профілем НДІ.

5.6. НДІ являє собою базу для аспірантів, студентів та магістрантів щодо проведення досліджень за науковим профілем НДІ. Співробітники НДІ здійснюють керівництво науковими роботами аспірантів, магістрантів та студентів, зокрема курсовими, дипломними та магістерськими роботами.

5.7. НДІ розпоряджається своїми фінансовими ресурсами, забезпечує максимальну економію у витраті коштів та їх цільового використання, своєчасні розрахунки з державним бюджетом, установами банка, постачальниками тощо.

5.8. НДІ разом з бухгалтерією університету веде бухгалтерський, оперативний, статистичний облік, складає звітність за установленими формами.

5.9. Адміністрація НДІ разом з профспілковим комітетом університету в установленому порядку вирішує соціальні питання, що передбачені законодавством.

6. Виконавці науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт та оплата їх праці

6.1. Суб'єктами наукової, науково-технічної діяльності в університеті є штатні наукові та науково-педагогічні працівники, науково-технічні працівники, докторанти, аспіранти, студенти, стажисти-дослідники, керівний склад Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, працівники, що здійснюють організацію та координацію досліджень і розробок, підготовку фахівців вищої кваліфікації.

6.2. До виконання наукових, науково-технічних робіт в університеті залучаються фахівці наукових установ, підприємств та організацій Національної та галузевих академій наук, інші фахівці, що мають відповідну кваліфікацію.

6.3. Науково-педагогічні, наукові працівники виконують дослідження та розробки відповідно до національних, державних, галузевих та інших програм і проектів, конкретних науково-дослідних тем, що фінансуються МОН України, тематичних та координаційних планів, договорів, завдань (технічних завдань), індивідуальних планів, несуть відповідальність за якість і своєчасність їх виконання, наукову та практичну цінність, суспільну та економічну корисність наукових і науково-практичних результатів.

6.4. Складовою науково-технічного потенціалу університету є науковий доробок студентів, який відповідно до чинного законодавства передбачає: науково-дослідну роботу, що включена в графік навчального процесу (курсові, дипломні роботи, практичні лабораторні заняття, виробнича практика з елементами дослідницького характеру) та роботу, що індивідуально виконується поза графіком навчального процесу.

7. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво

7.1. НДІ здійснює науково-технічне співробітництво з навчальними закладами, організаціями, фірмами та фондами зарубіжних країн, інші види наукового співробітництва відповідно до чинного законодавства України.

7.2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво НДІ спрямовано на:

7.2.1. Залучення до співпраці закордонних замовників та інвесторів, укладання та виконання угод про співробітництво із закордонними університетами, фірмами, фондами та іншими організаціями на проведення досліджень і розробок.

7.2.2. Залучення коштів закордонних замовників та міжнародних фондів і грантів для фінансування діяльності наукових підрозділів НДІ.

7.2.3. Одержання конкурентоспроможних на світовому ринку науково-прикладних результатів, розробку високоефективної науково-технічної продукції.

7.2.4. Трансфер на світовий ринок наукової та науково-технічної продукції, здійснення маркетингу, участь у міжнародних виставках та ярмарках.

7.2.5. Забезпечення проходження науковими, науково-педагогічними працівниками, докторантами, аспірантами та обдарованими студентами наукового стажування за кордоном, ознайомлення з передовими світовими досягненнями техніки і технологій, приладами та науковим обладнанням.

7.2.6. Публікацію за кордоном у провідних наукових та науково-технічних виданнях наукових результатів.

7.2.7. Організацію та участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах, робочих нарадах.

8. Порядок ліквідації та реорганізації

8.1. Рішення про реорганізацію або ліквідацію НДІ приймається Вченою Радою університету та затверджується наказом ректора університету.

ПОГОДЖЕНО

Юрист університету

О.Г. Мінкова

Виконаць

Сіохін В.Д.